

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

"Təsdiq edirəm"
"Tədris məsələləri" üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən:
 dos.Z.I.Məmmədov
"12" 05 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 700101- Coğrafiyanın tədrisi

Fakültə: "Tarix coğrafiya və incəsənət"

Kafedra: "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası"

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Coğrafiya tədrisinin praktik və müstəqil işlərinin təşkili

Fənn proqramı: Bakı Dövlət Universitetinin rektorunun 11.07. 2016-ci il tarixli R-74 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir.)

Kodu: MSF-BO2.1

Tədris ili: I (2025-2026) Semestr: VIII

Tədris yükü: cəmi:45 saat. Auditoriya saati -30 (30 saat mühazirə,15 saat seminar)

Tədris forması: ayani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya N:

Saat: -----

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Taleh Mənsimov Bilal oğlu, coğ.ü.f.d.dosent

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 12:20-13:55

E-mail ünvanı: bilaloglutaleh@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Əli Məmmədov küçəsi 40

III.Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

1. A.Y.Bibikin və başqaları "Orta məktəbdə coğrafiya təliminin metodikası" Bakı 1978
2. N.Ş.Eldarov "Coğrafiyanın tədrisi metodikası" Bakı 2008
3. Ümumtəhsil məktəblərinin VI-XI siniflər üçün coğrafiya proqramı Bakı 2002
4. Oktay Alxasov "Coğrafiyanın tədrisi metodikası" (ümumi hissə) Bakı 2013
5. N.S.Seyfullayeva "Coğrafiyanın tədrisi metodikası" Bakı 2011

Əlavə

6. Л.М.Панчешниковой. Методика обучения географии в школе. Под.ред. М., 1997.
7. Ксенозова Г.Ю.Перспективные школьные технологии.М.,2000.
8. Душина И.В., Пятнин В.Б, Томожня Е.А. Методика и технология обучения географии. Пособие для учителей и студентов. Пед..и-то и у-тов. М., изд-во.А-2004.
9. İnternet resursları.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən prerekvizit fənn yoxdur

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədləri: Coğrafiya tədrisinin praktik və müstəqil işlərinin təşkili praktik fəaliyyətin tətbiq edilməsində coğrafiyanın tədrisində olan imkanlarını və onların təlim prosesinə tətbiqi mexanizmini gələcəyin gənc müəllimlərinə öyrədir. Gələcəyin gənc müəllimləri olacaq tələbələrin dərs və dərsləndikənər növlərinin, məktəb ekskursiyalarının, təcrübə və müşahidələrinin

həyata keçirilməsini tətbiq etməklə peşə hazırlığını həyata keçirmək, kadr hazırlığının keyfiyyətini yüksəltməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarlı olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumlara görə. Əgər fənn həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakı qaydadadır:

- 10 bal - tələbə keçirilmiş materialları dərindən bilir, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.
- 9 bal - tələbə keçmiş material tam bilir, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilir.
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal - tələbə keçirilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal - tələbənin cavabı yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri smestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Smestr ərzində nəticəyə görə yekün qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal	Əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Qənaətbəxş	E
51-60 bal	Kafi	D
51 baldan aşağı	Qeyri kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat 15 saat seminar, Cəmi 45 saat

N	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat		Tarix	
		Müh.	Sem.	Müh.	Sem.
1	2	3		4	
1	Mövzu. Coğrafiyanın tədrisində praktik fəaliyyətin rolu.	2			
	Plan:				

	1. Nəzəri biliklərin həyata keçirilməsində praktik işlərin rolu 2. Coğrafiyanın tədrisində praktik fəaliyyətin rolu 3. Praktik fəaliyyətin rolu Mənbə: [1; 2; 3; 4; 5]				
2	Praktik fəaliyyətin növləri. Plan: 1. Coğrafiyanın tədrisində praktik fəaliyyətin rolu 2. Praktik fəaliyyətin rolu Mənbə: [1; 2; 3; 4; 5]	2	2		
3	Mövzu. Praktik işlərin yerinə yetirilməsi formaları	2			
4.	Mövzu. Praktik işlərin həyata keçirilməsində fəal təlim üsullarının tətbiqi Plan: 1. Sinifdən xaric işlərin yerinə yetirilməsində fəal təlim üsullarının tətbiqi 2. Sinifdən xaric işlərdə tətbiq olunan metod və üsullar 3. Fərdi cütlər üsulu və qruplarla görülmən işlər 4. Praktik işlərin yerinə yetirilməsində fəal təlim üsullarının tətbiqi 5. Coğrafiyanın tədrisində layihə dərslərinin təşkili və layihələrin əhəmiyyəti Mənbə: [1; 2; 3; 4; 5]	2	2		
5.	Mövzu. Coğrafiya fənninin məzmununda praktik işlər	2			
6	Mövzu. Coğrafi mətnlər üzərində aparılan praktik işlər	2	2		
7	Mövzu. Kartoqrafik təsvirlər üzərində aparılan praktik işlər	2			
8	Mövzu. Qrafik rəsmlər üzərində aparılan praktiki fəaliyyət növləri	2	2		
9	Mövzu. Statistik materialların təhlili	2			
10	Mövzu. İllüstrativ materiallar üzərində praktik işlərin təşkili Mənbə: [1; 2; 3; 4; 5]	2	2		
11	Mövzu. Məhəldə aparılan praktik işlər 1. Məsafələrin ölçülməsi, məhəllin planının tərtib edilməsi 2. Günəşin üfüq üzərində yüksəkliyinin təyin edilməsinə aid praktik işlər 3. Torpaq profilində torpaq qatlarının müəyyən edilməsi 4. Coğrafiya meydançasında aparılan praktik işlər Mənbə: [1; 2; 3; 4; 5]	2			
12	Mövzu. Təcrübə dərslərində şagirdlərin praktik fəaliyyəti	2	2		

	1. Təcrübə dərslərinin əhəmiyyəti 2. Təcrübələr zamanı şagirdlərin qrup, cütlər və fərdi iş üsullarının tətbiqi <i>Mənbə: [1; 2; 3; 4; 5]</i>			
13	Mövzu: Müşahidə dərslərində şagirdlərin praktik fəaliyyəti 1. Müşahidə dərslərinin təşkili və əhəmiyyəti 2. Müşahidələrin yekunlaşdırılması və təqdimatı <i>Mənbə: [1; 2; 3; 4; 5]</i>	2		
14	Mövzu: Coğrafi ekskursiyalarda praktik fəaliyyətin təşkili 1. Ekskursiyalara hazırlıq və həyata keçirilməsi 2. Təbiətə və istehsalata ekskursiyalar 3. Ekskursiya zamanı qrup və cütlər üsulunun əhəmiyyəti <i>Mənbə: [1; 2; 3; 4; 5]</i>	2	2	
15	Mövzu. Praktik fəaliyyətin təqdim edilməsi və qiymətləndirilməsi 1. Praktik fəaliyyətin təqdim edilməsi və qiymətləndirilməsi 2. Praktik işlərin şagirdlərin yaş səviyyəsinə uyğunluğu <i>Mənbə: [1; 2; 3; 4; 5]</i>	2	1	
Cəmi: 45		30	15	

XI. Fənn üzrə tələblər :

Şagirdlərin praktik fəaliyyətinin tədris prosesindəki rolunun qiymətləndirilməsi.

Məzmun standartlarında praktik fəaliyyətin istiqamətlərini müəyyən etmək.

Məktəb ekskursiyalarının, təcrübə və müşahidələrin həyata keçirilməsində şagirdlərin praktik fəaliyyətini təmin etmək.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Şagirdlərin praktik fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinə verilən tələblərin izah etmək.

Dərsdənkənar tədbirlərin rolunu qiymətləndirmək.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

İmtahan sualları:

1. Coğrafiya fənninin tədrisində praktik fəaliyyətinin rolu
2. Diyarşünaslıq materiallarının yerinə yetirilməsində praktiki işlərin rolu
3. Praktik fəaliyyətin növləri
4. Nümunə əsasında həyata keçirilən praktik işlər
5. Praktik işlərin təsnifatı
6. Praktik işlərin yerinə yetirilməsi formaları
7. Sınıfədxaric işlərdə tətbiq olunan metod və üsullar
8. Fərdi, cütlər üsulu və qruplarla görülmən praktik işlər
9. Praktik işlərin yerinə yetirilməsində fəal təlim üsullarının tətbiqi
10. Coğrafi mətnlər üzərində aparılan praktik işlər
11. Kartoqrafik təsvirlər üzərində aparılan praktik işlər
12. Xəritə üzərində aparılan işlər

13. Qlobus üzərində aparılan işlər
14. Qrafik rəsmlər üzərində praktik fəaliyyət növləri
15. İqlim diaqramlarının və "külək gülünün" tərtib edilməsi
16. Coğrafiyanın tədrisində layihə dərslərinin təşkili və layihələrin əhəmiyyəti
17. Coğrafiya fənn kurikulumlarında məzmun standartlarında praktik fəaliyyətin növləri
18. Əsas və orta təhsil pilləsində həyata keçirilən praktik işlərin əsas xüsusiyyətləri
19. Əhalinin yaş-cins piramidalarının, təbii artımın dinamikasının qurulması və təhlili
20. Statistik materiallar coğrafi informasiya mənbəyi kimi
21. Fiziki və iqtisadi coğrafiya fənninin tədrisində statistik materialların rolu
22. İllüstrativ materiallar üzərində praktik işlərin təşkili
23. Məhəldə aparılan praktik işlər
24. Məsafələrin ölçülməsi, məhəllin planın tərtib edilməsi
25. Günəşin üfüq üzərində yüksəkliyinin təyin edilməsinə aid praktik işlər
26. Torpaq profilində torpaq qatlarının müəyyən edilməsi üzrə
27. Metroloji, morfoloji, hidroqrafik təsvirlər üzərində praktik işlərin təşkili
28. Təcrübə dərslərində şagirdlərin praktik fəaliyyəti
29. Müşahidə dərslərində şagirdlərin praktik fəaliyyəti
30. Coğrafi ekskursiyalarda praktik fəaliyyətin təşkili, ekskursiyaların əhəmiyyəti
31. Ekskursiyalara hazırlıq və həyata keçirilməsi
32. Təbiətə ekskursiya
33. İstehsalata ekskursiya
34. Ekskursiya zamanı qrup və cütlər üsulunun əhəmiyyəti
35. Praktik fəaliyyətin təqdim edilməsi və qiymətləndirilməsi
36. Praktik işlərin şagirdlərin yaş səviyyəsinə uyğunluğu
37. VI-XI siniflər üzrə praktik fəaliyyətin təşkili

I Kollokvium sualları (11.11.2025 tarixinədək keçirilən mövzular üzrə):

1. Coğrafiya fənninin tədrisində praktik fəaliyyətinin rolu
2. Diyarşünaslıq materiallarının yerinə yetirilməsində praktiki işlərin rolu
3. Praktik fəaliyyətin növləri
4. Nümunə əsasında həyata keçirilən praktik işlər
5. Praktik işlərin yerinə yetirilməsi formaları
6. Sinifdən xaric işlərdə tətbiq olunan metod və üsullar
7. Coğrafi mətnlər üzərində aparılan praktik işlər
8. Kartoqrafik təsvirlər üzərində aparılan praktik işlər
9. Xəritə üzərində aparılan işlər
10. Qlobus üzərində aparılan işlər

II Kollokvium sualları (16.12.2025 aralığında keçirilən mövzular üzrə):

1. İqlim diaqramlarının və "külək gülünün" tərtib edilməsi
2. Coğrafiyanın tədrisində layihə dərslərinin təşkili və layihələrin əhəmiyyəti
3. Əsas və orta təhsil pilləsində həyata keçirilən praktik işlərin əsas xüsusiyyətləri
4. Əhalinin yaş-cins piramidalarının, təbii artımın dinamikasının qurulması və təhlili
5. Statistik materiallar coğrafi informasiya mənbəyi kimi
6. Fiziki və iqtisadi coğrafiya fənninin tədrisində statistik materialların rolu
7. İllüstrativ materiallar üzərində praktik işlərin təşkili
8. Məhəldə aparılan praktik işlər

9. Məsafələrin ölçülməsi, məhəllin planın tərtib edilməsi

10. Günəşin üfüq üzərində yüksəkliyinin təyin edilməsinə aid praktik işlər

"Coğrafiya tədrisinin praktik və müstəqil işlərinin təşkili" fənninin sillabusu "Coğrafiyanın tədrisi" ixtisası (proqramları üzə) tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir. (12 Sentyabr 2025-ci il protokol № 01).

Fənn müəllimi:

dos. T.B.Mənsimov

Kafedra müdiri :

dos.S.Q.Əzizov